

Natoroznanske stvari.

Nenavadna zimska prikazen.

27. decembra preteklega leta ob 7. uri zvečer sem se podal na pot iz Starega Trga proti Rakeku.

Že med potjo iz Starega Trga je deževalo s snegom vmes in s hudo nevihto vred. Tudi je zdaj pa zdaj kako zrnice sodre padlo.

Ko se z voznikom v nepokritem vozu pripeljeva že blizu Cerknice, zapazim cerkniško jezero pokrito z gosto meglo, ktera se je, kakor oblak, proti nama valila. Bila sva nekoliko sežnjev visoko nad površino cerkniškega jezera — 1500 čevljev nad morskim površjem.

Kmalu je nehal dež in sneg; al neizrečeno je jelo bliskati se in potem obilo sodre na zemljo padati z veliko silo od jugovzhoda. Ko bliskati neha, hipoma vstane tak strašen veter, da mi je hotel dežobran iz roke strgati.

Zdaj, ko se še dalje peljeva, zapaziva, da se grmovje poleg ceste sveti. Bolj na tanko to prikazen opazovajočemu zdelo se mi je, kakor da bi ga na tisoče kresnic obdajalo. Tudi na koncéh (špicah) dežobrana se je jela taka svetloba kazati, iz začetka manj, potem pa čedalje več in več, tako, da na zadnje je bil ves dežobran podoben ognjenemu zračnemu kolesu; na nekem mestu je bil dežobran pretrgan, al tudi robci tega pretrga so se svetili. In čedalje bolj se ta prikazen začne razširjati, naposled sta bila najina klubuka, kakor tudi komata konj vsa ognjena; isto tako tudi kolesa pri vozu. Da! še celó koščeki tiste sodre, ki so obležali na vozu, so se svetili.

Ta prikazen je trajala kakih 10 minut.

O kakih 6 minutah je začela ta prikazen odjenjevati. Najprvo je zginila svetloba na dežobranu, zdaj na enem koncu, brž potem na drugem, in tako zapored naprej, da je popolnoma zginila. Goste sodre pa je padalo bilo na zemljo. Zdaj pa nastane snežna sol in velik mraz; med tem pa se ni bliskalo niti grmelo — še le čez kakih 30 minut jame zopet silno z bliskom grmeti.

Voznik v velikem strahu, kaj da bode iz tega, me poprašuje, od kod tak ogenj? To je elektrika ali kakor mu navadno tudi pravimo, nebeški ogenj — mu odgovorim. Brž ko ne sva prišla v oblak z elektriko napolnjen, ki je nekoliko pot prestopil in tega oblaka elektrika se je v tem hipu z zemeljsko elektriko uravnovala.

Zanimiva je na vsak način bila ta prikazen, zato jo zapišem. Ako se kaj tacega primeri komu družemu, naj se prehudo ne vstraši te prikazni.

Bodenstein.

Starozgodovinske stvari.

Razprava o imenih nekterih božanstev

in o legi in pomenu nekterih rimskih postaj v nekdanjem Noriku.

Sit apud te honor. antiquitatis.
Plin. lib. 8. 90. 24.

Spisal Davorin Trstenjak.

(Dalje.)

V spisu „Notitia imperii occid.“ imenuje se še blizu LAVORJAKA (Laureacum) v gornji Avstriji tudi stanovišče italske legije, kjer je bival „prefectus legionis italicae partis inferioris“, ki se je velelo LENTIA. Rimljani so Lenčanom pustili njihovo narodno demo-

kratično samoupravo; to se vidi iz napisa „Respublica Lentiensis“. Vsi kritični starinoslovci iščejo tega stanovišča v današnjem mestu: Lienz, Linz. Šembera je mislil, da je „Lentia“ popačeno iz slovanskega: Mlince ali Mlinec so Nemci popačili v Linz. Znaniti; vendar mi dobimo iz oblike: Lentia tudi čisto slovensko besedo.

Lentia = Linz stoji na zavoju Dunaja, tedaj se je mesto prav naravno zvalo Lenče od staroslov. **ЛЕНЧ**, flektire, novoslov. uklenoti se. Lenče toraj pomenja to, kar ime rimske postaje na zavoji Dunaja: „Flexum“, primeri nemška: Beug, Beugen, Persenbeug itd. severno od Surice (staro: Surontium, današnji Zeiring) na podnožji črmenskih (Rothenmanner), Lentschacherthal, to je, dolina „v Lenčah“, dalje: Lentschachgraben, to je, graben „v Lenčah“, in res se te okolici zaleknete. V listinah 9. stoletja se še v Lenčki okolici imenujejo Sloveni, s katerimi je frizinski škof Hitto imel pogovore zaradi meje neke fare „isti Sclavani prope comanentes ibi praesentes erant: Liupisco (Ljubiša), Zemilo (Semil. primeri obilo imen na rimskih kamnih v Noriku najdenih: Sem, Semius, Semota), Liupnic (Lupnik), Trepigo (Trebik), Uelan (Velan, na rimsko-slov. spomenikih: Velin, Velecia), Uittan (Vitan), Tesco (Teško), Tal (na rimsko-slov. kamnih pogosto lahko bereš Tali filius), Zenasit (Senasit), Ocatin (Okatin, na noriških kamnih najdeš: Occa, in njegova ženase je velela: Trojana; primeri severnoslov. imena: Okat, Okatko*); in staročeska in staropoljska imena: Trojan, ime kraja na Kranjskem Trojana itd.

Med krajnimi imeni iz one dobe v lenški okolici se imenujejo: Caestingperc, to je: Čestinjibreg, še danes na tem bregu je imenitna romarska cerkev, dalje: Plasching — Plašinje, Zizlau, to je: Sislava, hosta: Scharitz = Šarica.

Praefectus legionis secundo italicae pa je stanoval v „Lauriaco“, to je: LAVORJAKU, zavoljo sufiksa primeri topična imena: Turjak, Klenovjak, Sovjak itd. Mesto (sedaj ves) je bilo enkrat imenitno in sedež katoliškega škofa, kateri je leta 737. bil prestavljen v Pasovo. Mesto je stalo na izteku rečice LAVORICE v Dunaj. Iz LAVORJAK so pozneje Nemci napravili: Laurach, Lorch. Rečica je dobila ime po tihem šumljanji vode; še danes ruski in srbski jezik poznata lavoriti, lavorenje, sanft rauschen. Zna se tudi misliti na lavo, primeri: Lava, Laverica pri Celji in Ljubljani. (Dal. prih.)

Národne stvari.

O pregovorih in prilikah

sosebno slovenskih.

Spisal profesor Viljem Urbas.

(Dalje.)

Smešno je le, da se ravno z ozirom na vremenska znamenja v pratiki velikokrat sliši: *laže kakor pratikar*, ko vendar tako radi na ta znamenja gledajo naši kmetje. Slišal sem, da eno leto niso hoteli pratik kupovati, ker

*) Iz temata ok, acumen, so imena bregov: Okitschberg, Okowitschberg na nemškem, Okič, Okonina na slovenskem Štirnem, dalje: Seethalerok na gorenjem Štirnem, najvišji vrh seethalskih planin. V bližini so občine: Krangletz = kronglec, kroglec, kroglec, Jassingraben = jasinji, jesenji, Granitzgraben, Lobming = Lombnik, Lóbnik itd.